

Sisekaitseakadeemia
Politsei- ja piirivalvekolledž

Kaidu Keldu

**POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMET TULEKAHJUDE
KOHTUEELSE MENETLEJANA**

Lõputöö

Juhendaja:
Phd. Annika Lall

Tallinn 2011

ANNOTATSIOON

Kolledž:	Kuu ja aasta: 04.2011
Töö pealkiri: Politsei- ja Piirivalveamet tulekahjude kohtueelse menetlejana	
Töö autor: Kaidu Keldu	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas. Allkiri:
<p>Käesolev lõputöö on esitatud 40 lehel, millest põhiosa moodustab 35. Viidatud allikate nimekirja kuulub 27 nimetust. Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ja resümees inglise keeles.</p> <p>Käesolevas lõputöös on käsitletud tulekahjude kohtueelset menetlemist ning analüüsitud Riigikogus 2011. aastal vastu võetud Kriminaalmenetluse seadustiku §31 muudatust, mille kohaselt võetakse ära Päästeametilt tulekahjude esmaste menetlustoimingute teostamise õigus. Antud seadusemuudatuse kohaselt teostab edaspidi tulekahjude kohtueelset menetlemist Politsei- ja Piirivalveamet ning päästeametnikud osalevad tulekahju sündmustel spetsialistidena.</p> <p>Eelnimetatud seadusemuudatuse käsitlemine on aktuaalne eelkõige seetõttu, et kaob ära seni praktikas palju segadust tekitanud topeltpädevuse küsimus ning nii politseinike kui päästeametnike tööülesanded tulekahjude kohtueelsel uurimisel saavad olema konkreetselt määratletud.</p> <p>Lõputöö eesmärgiks oli välja selgitada, millised on Päästeametilt esmaste menetlustoimingute ära võtmise positiivsed ja negatiivsed küljed ning kas on otstarbekas anda kogu tegevus üle üldpädevale menetlusasutusele Politsei- ja Piirivalveametile.</p> <p>Analüüsi tulemusena selgus, et Päästeametilt esmaste menetlustoimingute teostamise õiguse ära võtmine ning kaasamine spetsialistidena on põhjendatud. Sellise tulemini</p>	

jõuti kasutades kvalitatiivset ja kvantitatiivset uurimismeetodit intervjuude ning Päästeameti ametliku statistika kaudu.	
Võtmesõnad: tulekahju, menetluspädevus, Päästeamet, Politsei- ja Piirivalveamet, koostöö.	
Keywords: fire, proceeding competence, Estonian Rescue Service, Police and Border Guard, cooperation	
Säilitamise koht:	
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor:	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja:	Allkiri:

SISUKORD

ANNOTATSIOON.....	2
SISUKORD	4
MÕISTED JA LÜHENDID	5
SISSEJUHATUS	7
1. TULEKAHJUDE KOHTUEELNE MENETLEMINE.....	10
1.1. Karistusseadustikus sätestatud tulekahjude menetlemisega seotud kuriteod	14
2. POLITSEI- JA PÄÄSTEASUTUSTE KOOSTÖÖ	18
2.1. Politseiasutuse ülesanded tulekahju sündmusel.	19
2.2. Päästeasutuste ülesanded tulekahju sündmusel	20
2.3. Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi ekspertide osalemine tulekahju sündmusel.....	23
3. AMETNIKE PÄDEVUS TULEKAHJUDE MENETLEMISEL	25
3.1. Politsei- ja päästeametnike haridus.	26
3.1.1. Rahvusvaheline kogemus.	27
4. EMPIIRILISE UURIMUSE METOODIKA JA VALIM	30
4.1. Dokumendianalüüs	30
4.2. Intervjuud ja intervjuude valim	31
5. TULEKAHJUDE MENETLEMIST PUUDUTAVATE KRIMINAALMENETLUSSEADUSTIKU MUUDATUSTE POSITIIVNE JA NEGATIIVNE KÜLG.....	32
KOKKUVÕTE	36
SUMMARY	38
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	39
TABELITE JA JOONISTE LOETELU	42
LISA 1. INTERVJUUDE KÜSIMUSED.....	43

MÕISTED JA LÜHENDID

ALIS – Analüüsi – andmelao infosüsteem.

EKEI – Eesti Kohtuekspertiisi Instituut.

Ekspert - isik, kes osaleb uurimistoimingutes ja rakendab uurijat abistades tõendusteabe kogumisel kriminaalmenetluse seaduses sätestatud korras oma mitteõiguslikke eriteadmisi.

KarS - Karistusseadustik.

KrMS – Kriminaalmenetlus seadustik.

Menetlustoiming – on kohtueelse menetleja tegevus tõendamiseseme asjaolude kohta tõendusteabe kogumisel.

OPIS – Operatiivjuhtimise infosüsteem.

PEPK - Põhja-Eesti Päästkeskus

Pädevus – rollist ehk positsioonist tulenevate õiguste ja kohuste kogum.

Päästekorraldaja - häirekeskuse töötaja, kes tegeleb õnnetusteade töötlemisega, väljasõidukorralduste andmisega kiirabibrigaadidele ning päästemeeskondadele, operatiivsidepidamisega ning vajaduse korral teiste pääste- ja politseiasutuste teavitamisega abivajadusest.

Päästetööde juht – juht, kes juhhib päästetööd.

SOS programm – Häirekeskuste poolt fikseeritud tulekustutus-, päästemeeskondade ja kiirabibrigaadide väljakutsete andemete registreerimise programm.

Spetsialist – on isik, keda menetleja kaasab osalemiseks menetlustoiminguteks nii oma eriteadmiste kui ka oskuste tuginedes.

Tulekahju – väljaspool spetsiaalset kollet toimuv mittekontrollitav põlemisprotsess, mida iseloomustab kuumuse ja suitsu eraldumine ning millega kaasneb varaline kahju.

Tuleohutuspaigaldis – on autonoomne tulekahjusignalisatsioonandur, autonoomne tulekahjusignalisatsioonisüsteem, automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem, automaatne tulekustutussüsteem, turvalalgustus, piksekaitse, suitsu ja soojuse

eemaldamise seadmestik, tuletõrje voolikusüsteem, muu seade ja tehnosüsteem, mis on mõeldud tulekahju avastamiseks, tule ja suitsu leviku takistamiseks ning ohutustuks evakuatsiooniks ja päästetöödeks, tulekustuti.

Uurimisasutused – asutused, kes võivad läbi viia menetlustoiminguid iseseisvalt, kui menetlustoiminguteks ei ole vaja kohtu luba, prokuratuuri luba või korraldust.

SISSEJUHATUS

Tulekahjude tagajärjel hävivad sageli hooned ning hukuvad inimesed. Tekkepõhjused selgitatakse üldjuhul välja, kuid süüdlased jäävad paljudel juhtudel kindlaks tegemata. Sellest tulenevalt on vaja leida tõhusamaid ja tulemuslikumaid mooduseid tulekahjude menetlemiseks, selgitamaks välja asjaolu - kas see on seotud inimeste enda lohakusega või on tegemist inimeste kuritahtlikkusega.

Kahekümne esimesel sajandil pööratakse järjest enam tähelepanu sellele, et organisatsiooni efektiivseks toimimiseks tuleb investeerida rohkem inimressurssi ning arvestada töötaja ja teda ümbritseva keskkonna vaheliste mõjudega.

Tulekahju korral jõuavad esimesena sündmuskohale enamasti päästeametnikud. Kui kehtiva kriminaalmenetluse seadustiku (KrMS) kohaselt on päästeametnike pädevuses muuhulgas sündmuskohal edasilükkamatute menetlustoimingute teostamine, siis 01.09.2011.a kehtima hakkava redaktsiooni kohaselt on uurimisasutusteks oma pädevuse piires üksnes Politsei- ja Piirivalveamet, Kaitsepolitsei, Maksu- ja Tolliamet, Konkurentsiamet, Sõjaväepolitsei, Keskkonnainspeksioon ning Justiitsministeeriumi vanglate osakond ja vangla. Sama seadusemuudatuse § 212 lg 1 kohaselt toimetavad kohtueelset menetlust peamiselt politseiasutus ja Kaitsepolitsei, nimetatud paragrahvi lõikes 2 toodud erisustega, mille kohaselt uurimisasutused nagu Maksu- ja Tolliamet, Piirivalveamet, Konkurentsiamet ja Sõjaväepolitsei tohivad edaspidi läbi viia menetlustoiminguid üksnes nende põhitegevusega seotud spetsiifiliste kuritegude puhul, mis eeldavad erialaseid teadmisi.

Uue redaktsiooni kohaselt võetakse Päästeametilt, Tehnilise Järelevalve Inspeksioonilt ja Tööinspeksioonilt ära esmaste uurimistoimingute tegemise õigus ning vastavates kuritegudes jäetakse kohtueelse menetluse läbiviimine politseile¹.

¹ Kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse seletuskiri. Riigikogu lehelt www.riigikogu.ee/?page=en_vaade&op=ems&eid=793874&u=20101019090548 välja otsitud 20.04.2011.a

Käesoleva lõputöö teema on aktuaalne seetõttu, et tulekahjude kohtueelset menetlemist ootavad ees olulised muudatused. Seni on päästeametnikud teostanud tulekahju sündmuskohal esmaseid menetlustoiminguid ning alles kuriteo tunnuste ilmnemisel edastanud materjalid edasiseks uurimiseks politseile. Seoses eeltooduga tekibki küsimus, kas politsei on üldse valmis ja piisavalt pädev teostama tulekahjude alal kvaliteetset ja mitmekülgset kohtueelset uurimist või toob see pigem kaasa olukorra, kus politseinike spetsiifiliste teadmiste vähesus toob kaasa puuduliku tõendiväärtusega tõendid ja mil määral jääb politseiametnik sõltuvaks sündmuskohal spetsialistina osalevast päästeametnikust.

Tulenevalt eeltoodust sõnastab autor lõputöö probleemi: tulekahju sündmuskohal olev politseinik on küll pädev läbi viima erinevaid menetlustoiminguid, kuid tal puuduvad eriteadmised tulekahjude olemusest.

Lõputöö eesmärgiks on välja selgitada, millised on Päästeametilt esmaste menetlustoimingute ära võtmise positiivsed ja negatiivsed küljed, ning kas on otstarbekas anda kogu tegevus üle üldpädevale menetlusasutusele Politsei- ja Piirivalveametile.

Lähtudes püstitatud probleemist ja eesmärgist on lõputööle tõstatatud järgmised uurimisküsimused:

- Millised peaksid olema päästeametnike ja politseiametnike rollid tulekahjude kohtueelisel menetlusel?
- Kas on otstarbekas, et Päästeamet ei teosta sündmuskohal menetlustoiminguid, vaid osaleksid sündmuskohal spetsialistidena?

Töö eesmärgi saavutamiseks ja uurimisküsimustele vastuste leidmiseks on töö autor seadnud järgmised uurimisülesanded:

Analüüsida „Kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse seletuskirja“ ja võrrelda 01.09.2011 kehtima hakkavat KrMS redaktsiooni kehtivaga.

Küsida arvamust asjasse puutuvate asutuste ametnike käest ning analüüsida küsitletud ametnike arvamust.

Võrrelda erinevaid statistilisi andmeid töö üldeesmärgist lähtuvalt.

Viidi läbi järgmised uuringud:

- Intervjuu Harju maakohtu kohtunikuga
- Intervjuu politseiametnikuga Põhja Prefektuuri üldkuritegude talitusest (juhib tulekahjude uurimise gruppi).
- Intervjuu Põhja Eesti Päästkeskuse menetlusbüroo juhiga
- Intervjuu Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi kahe tulekahjuekspertiga

Töö koosneb teoreetilisest osast ja uurimusest.

Esimeses peatükis käsitletakse tulekahjude menetlust Eestis üldisemalt, praegu ja peale seaduse muudatust.

Teises peatükis käsitletakse toimivat koostööd kahe asutuse vahel ja tulekahjude menetlemisel esinevaid puudusi.

Kolmandas peatükis analüüsitakse menetlust läbiviiva ametniku erialase ettevalmistuse võimalusi.

Uurimuse osa jaguneb kaheks peatükiks:

Esimene osa annab ülevaate empiirilise uurimuse läbiviimisel kasutatavatest meetodikatest ning kirjeldab valimit.

Teine osa sisaldab analüüsi, millised on positiivsed ja negatiivsed küljed Päästeametilt esmaste menetlustoimingute äravõtmisel.

Uurimuse läbiviimisel kasutatakse peamise uurimisstrateegiana kvantitatiivset uurimismeetodit, mille käigus võrreldakse saadud andmeid andmeanalüüsi ja andmekogumismeetodil. Samuti viiakse kvalitatiivse uurimismeetodina läbi intervjuud politseipoolse menetlejate esindajaga, päästeameti esindajaga, EKEI tulekahjuekspertidega ja kohtunikuga.

1. TULEKAHJUDE KOHTUEELNE MENETLEMINE

Õigust on vaja selleks, et luua korda ja stabiilsust. Mitte ükski õigus ei ole piiramatult. Õigus võib välja kasvada tavast või normist. Õiguse mõistmine on erinev, kui õigus pole kirja pandud. Õiguspärane on normaalne käitumine.

Õigus on inimeste poolt ja inimeste jaoks loodud süsteem selleks, et luua turvaline ja stabiilne elukeskkond elanikele. Põhiseaduse § 22 sätestatu kohaselt²:

- Ei tohi kedagi käsitada kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus
- Keegi ei ole kriminaalmenetluses kohustatud oma süütust tõendama. (Sellega tahetakse öelda, et õigustatud asutus peab kindlaks tegema isiku süü või süü puudumise)
- Kedagi ei tohi sundida tunnistama iseenda või oma lähedaste vastu.

Tulekahju all mõistetakse väljaspool spetsiaalset kollet toimuvat kontrollimatut põlemisprotsessi, mida iseloomustab kuumuse ja/või suitsu eraldumine ning millega kaasneb varaline või muu kahju.³

Tihti hävivad tulekahjude tagajärjel elamud ning hukuvad inimesed. Alustatakse kriminaalmenetlusi, mis lõpetatakse piisavate tõendite puudumisel. Pole piisavalt hästi tehtud koostööd politseiasutuse ja päästeasutuse vahel, et läbi viia igakülgne ja põhjalik kohtueelne menetlus. Süüdlased jäävad leidmata.

Tulekahjude kohtueelse uurimise teeb keeruliseks ka nende spetsiifilisus, kuna sündmuskoht on osaliselt või täielikult hävinenud ehk tulekahju sündmuskoht on muutuv, mis raskendab tulekahjude tekkepõhjuste uurimist.

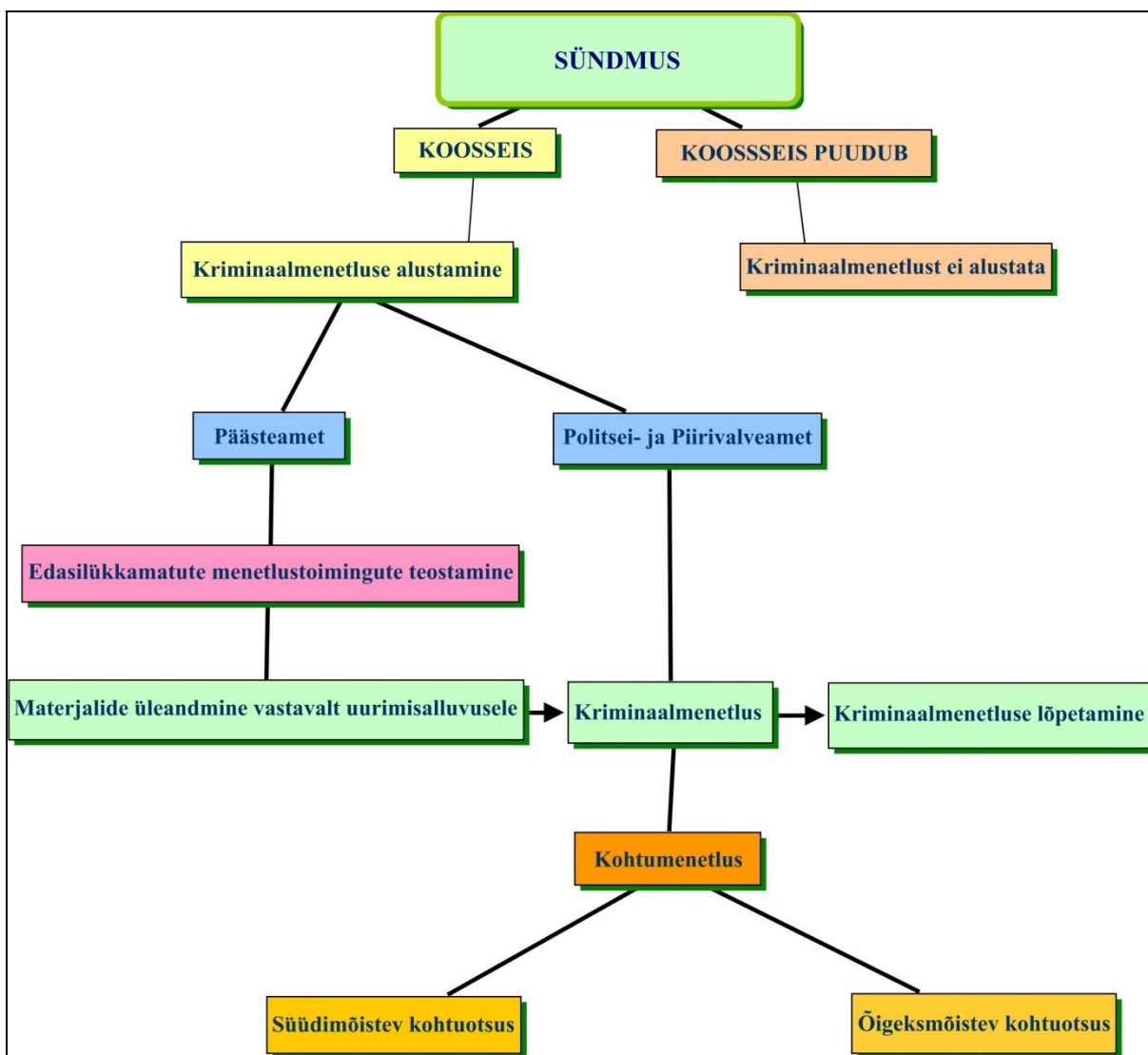
Tulekahju eeluurimise omapäraks on see, et uurija ülesandeks on tuvastada tulekahju tekkepõhjus ja selle tagajärg - see tähendab tekitatud kahju laad ja ulatus.

² Eesti Vabariigi põhiseadus 28.06.1992, jõustunud 03.07.1992-RT I 2007, 43, 311, § 22

³ Tuleohutuse üldnõuded. Vastu võetud siseministri määrusega 08.09.2000, nr 55, kättesaadav Riigi Teataja kodulehelt www.riigiteataja.ee/akt/83361 välja otsitud 20.04.2011.a

Tulekahjus süüdi oleva isiku väljaselgitamisel peab uurija kindlaks tegema, kas kuritegeliku käitumise vahel esineb põhjuslik seos ning kas süüdlane tegutses tahtlikult või ettevaatamatult.

Uurimisasutus või prokuratuur alustab kriminaalmenetlust esimese uurimis- või muu menetlustoiminguga, kui selleks on ajend ja alus ning puuduvad kriminaalmenetlust välistavad asjaolud (vt joonis 1). Kriminaalmenetluse ajend on kuriteoteade või kuriteole viitav mõni muu teave ning kriminaalmenetluse aluseks on kuriteo tunnuste sedastamine kriminaalmenetluse ajendis.⁴

Joonis 1. Kriminaalmenetluse alustamine ja selle edasine kulgemine

⁴ Kriminaalmenetluse seadustik, 12.02.2003, jõustunud 01.07.2004 - RT I 2003, 27, 166 ... RT I, 23.02.2011, 45, § 193, 194

Politseiametnik alustab kriminaalmenetluse, kui tulekahjus on hukkunud inimene või on tekitatud suur varaline kahju. Viimase täpne kindlakstegemine sündmuskohal on aga esialgse informatsiooni vähesuse tõttu raskendatud. Sellistel puhkudel kaasatakse sündmuspaika spetsialistidena päästeametnikud.

Siinkohal rõhutab autor, et oluline erisus on tahtlikult (sh. kaudse tahtlusega) toime pandud süüitamise ja üldiste tuleohutusnõuete rikkumise vahel. Mõlemal juhul aga on oluline lähtuda tagajärjest - otsene oht inimese elule, tervisele, vara hävimine.

Menetluspraktikas on ilmnenu, et tuleohutusnõuete rikkumisega seotud kriminaalasjade kohtueelsel menetlusel vajatakse niisuguse metoodika rakendamist, mis aitaks kaasa tulekahjude kohtueelsele menetlemisele - see tähendab menetlustehnikate ja -taktikate kasutamist, mis vastab antud kuriteoliigi omapärale.

Kohtueelse menetluse teostamise eesmärgiks on tõendusteabe kogumine ning kohtumenetluseks muude tingimuste loomine.⁵

Uurimisasutus ja prokuratuur selgitavad välja kahtlustatavat ja süüdistatavat õigustavad asjaolud. Nimetatud säte on inkvisitsioonilise kriminaalmenetluse alus. See tähendab seda, kas inimene on süüdi või mitte⁶.

Tulekahju sündmuskohal on oluline see, kuidas menetleja püstitab menetlusversioone tulekahju tekkepõhjuste kohta, sest need on tõendamiseks kuuluvate asjaolude väljaselgitamise seisukohalt kõige olulisemad. Menetleja võib püstitada vaatluse lähteandmete põhjal mitmeid menetlusversioone ning püüda vaatlusega saada neile vastuseid, kontrollida paikapidavust või asendada üks menetlusversioon teisega. Menetlusversioonid on ajendiks sündmuskoha igakülgselt menetlemiseks.

Päästeameti tuleohutusjärelvalve osakonna 2010. aasta statistiliste andmete kohaselt on peamisteks tulekahjude tekkepõhjusteks⁷:

- Hooletus (86% juhtudest)
- Suitsetamine
- Lahtise tule kasutamine

⁵ Kriminaalmenetluse seadustiku §211

⁶ Kergandberg, E. 2004. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Sisekaitseakadeemia, lk 49

⁷ Kaljumäe, K. 2010. 2010 Tulekahjudes hukkunute statistika ja analüüs. Internetiaadressilt <http://suitsuandurid.ee/et/KKK/uuringud-ja-statistika> välja otsitud 20.04.2011.a

Tulekahjude menetleja on spetsialist, kes omab erialaseid teadmisi. Samuti tulevad kasuks teadmised erinevatest valdkondadest, millest võib abi olla tulekahjude uurimisel. Kui tulekahju tekkepõhjusteks on vaja erialaseid teadmisi mitteõigusliku eriteadmise vormis, tuleb määrata ekspertiis. Ekspertiisi määramise õigus on üldpädevusega uurimisasutusel.

Tuvastamaks tulekahju tekkepõhjust ja süüdlast, on vajalik tulekahju sündmuskoha puutumatus tagamine kuni sündmuskohale jõuab menetlust alustav ametnik. Kui menetlust alustav ja läbi viiv uurija on käinud sündmuskohal, on tal reaalne ettekujutus sündmusest ning sündmuskohast, mis omakorda tagab parema uurimistulemuse.

Selleks, et selgitada, kas tulekahjude põhjuseks on tuleohutusnõuete rikkumine või muu põhjus, tuleb teha võimalikult kiiresti esialgsed menetlustoimingud. Edasilükkamatud menetlustoimingud⁸ KrMS kohaselt on: isiku kahtlustatavana kinnipidamine, vaatlus, läbiotsimine, kahtlustatava ülekuulamine, tunnistaja ülekuulamine ja kannatanu ülekuulamine. Nimetatud menetlustoimingud aitavad olulisel määral saavutada tulemuslikumat tõendamisteabe kvaliteeti, eelkõige seetõttu, et vahetult peale sündmuse toimumist mäletavad isikud faktilisi asjaolusid detailsemalt.

Tõenäosus identifitseerida oluline detail väheneb, kui sündmusest möödunud aeg kasvab.⁹ Põhilisemad vead isikute ütlustes aja möödudes ilmnevad faktide, arvude ja pärisnimede nimetamisel, mäletatakse pigem sündmuse üldisemat mõtet.¹⁰

Isiku kohene kuriteojärgne kinnipidamine ei ole oluline mitte üksnes võimaliku süüdlase menetlusest kõrvalehoidumise või uute võimalike kuritegude toimepanemise seisukohalt, see võib ka tagada võimalike asitõendite parema säilimise ning vähendada tunnistajate mõjutamise riski.

Hetkel kehtiva seaduse kohaselt teostavad edasilükkamatuid menetlustoiminguid¹¹:

- Keskkonnainspeksioon,
- Päästeamet,
- Tehnilise Järelevalve Amet,

⁸ Kriminaalmenetluse seadustiku § 31

⁹ Jokinen, A. 2005. Rikos jää tekijän mieleen: muistijälkitemä rikostutkimamenetelmänä. Helsinki: Poliisiammatikorkeakoulu, lk 17

¹⁰ Bacmann, T. 2003 Psühhoomia juriidilises kontekstis: tutvustavad loengud. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, lk 56

¹¹ Kriminaalmenetluse seadustiku § 31 lg 3

- Tööinspeksioon,
- reisil viibiva merelaeva või õhusõiduki kapten
- Justiitsministeeriumi vanglate osakond ja vangla.

Edasilükkamatuid menetlustoiminguid teostavad asutused on kohustatud andma kriminaalasja materjalid vastavalt uurimisalluvusele üle uurimisasutusele viivitamata pärast edasilükkamatute menetlustoimingute tegemist. Seega on neil pädevus läbi viia menetlust vaid algetapil ning sedagi vaid seni, kuni pädev uurimisasutus menetluse üle võtab. Menetlusbüroode töökorralduse rakendusjuhise kohaselt peab tulekahjude puhul see toimuma 1-5 tööpäeva jooksul¹².

Sündmuskoha vaatluse eesmärgiks on leida koht, millest sai alguse tulekahju sündmus. Selle leidmine on siis lihtsam, kui tulekahju suudetakse likvideerida selle algstaadiumis. Tulekolde otsimisel tuleb arvestada ja on abiks päästetööde juhi küsitlemisel saadud andmeid.

Tulekolle paikneb sageli seal, kus nähti esmalt suitsu ja tuld ning kus on suured tulekahjustused. Alati ei pruugi see nii olla, kuna sõltuvalt tingimustest võib tulekoldest suurel temperatuuril tuli edasi kanduda ja mujal välja lüüa. Tulekolde otsimisel tuleb silmas pidada ka tulekahjustusi. Selleks on vajalik teadmine, et tule toime ja kõrge temperatuuri mõju on tulekolde piirkonnas kõige pikamaajalisemad, selletõttu tekivad seal suuremad tulekahjustused. Samuti tuleb arvestada ka tulekustutustöödega.

1.1. Karistusseadustikus sätestatud tulekahjude menetlemisega seotud kuriteod

Tulekahjude menetlemisel kvalifitseeritakse toimunud sündmus tekitatud kahju ja selle ulatuse põhjal. Seega lähtutakse tulekahju sündmuse kvalifitseerimisel eelkõige toimunud sündmuse tagajärgedest. Selleks, et saada teada, kas on tekitatud kahju sellises ulatuses, et algatada kriminaalmenetlus, on vajalik kindlaks teha kahju suurus. Varalist kahju hinnatakse järgmiselt¹³:

- oluline on kahju, mis ületab kehtivat palga alammäära ühes kuus kümnekordselt;

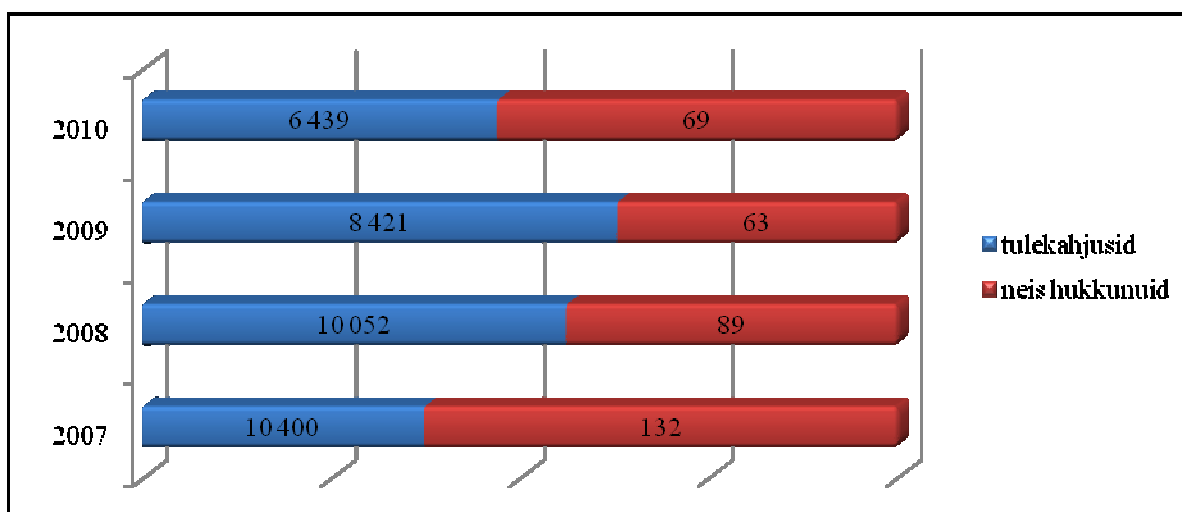
¹² Päästeamet. 13.12.2006. Tuleohutuse järelvalveosakond. „Menetlusbüroo rakendusjuhise“

¹³ Karistusseadustiku rakendamise seadus, 12.06.2002, jõustunud 01.09.2002 - RT I 2002, 56, 350, § 8

- suur on kahju, mis ületab kehtivat palga alammäära ühes kuus sajakordselt.

Alates 01.01.2011 on kehtivaks töötasu alammääraks tunnis 1,73 eurot ja töötasu alammääraks täistööajaga töötamise korral kuus 278,02 eurot

Karistusseadustik ei sätesta otseselt peale KarS § 404, muid tulekahjudega seonduvaid süütegusid, kuid süütamine on hõlmatud asja kahjustamist käsitlevate süütegudega. KarS § 404 näol on tegemist asja rikkumise ja hävitamise eriliigiga, mis on modifitseeritud eraldi süüteks, tulenevalt vaadeldava teo eripärast ja üldohtlikkusest.¹⁴ Kuid praeguses praktikas on levinud, et tulekahjude uurimises algatatakse menetlust mitte ainult KarS § 404 järgi. Politsei- ja Piirivalveameti andmelao infosüsteem ALIS statistika kohaselt on politsei poolt aastatel 2007 - 2010 enim tulekahjusid menetletud KarS § 203 alusel (joonis nr 4).¹⁵ Vabariigis registreeriti tulekahjusid kokku 2010 aastal 6439, milles hukkus 69 inimest (joonis nr 2).

Joonis 2. Tulekahjud ja neis hukkunud Eesti 2007-2010

Aastal 2010 oli ainuüksi reaalseid tulekahjusid Tallinnas 1455 ja Harjumaal 604, see on vastavalt 41% ja 46% tulekahjukutsetest. Hoonetes ja rajatistes oli Tallinnas 448 tulekahju ja Harjumaal 271, neist kasutuseta hooneis vastavalt 107 ja 55 tulekahju¹⁶.

¹⁴ Sootak, J., Pikamäe, P. 2009. Karistusseadustik: kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura, lk 1025

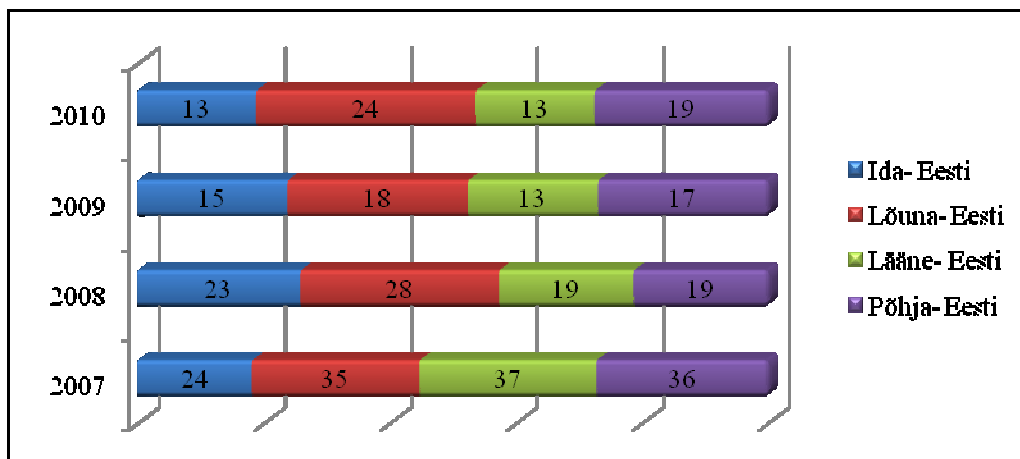
¹⁵ Politsei- ja piirivalveameti andmelao infosüsteem ALIS, andmed seisuga 18.03.2011

¹⁶ Põhja-Eesti Päästkeskus. 2011. 2005 – 2010 Statistika. Internetiaadressilt

[http://www.ttpa.ee/public/resources/editor/File/statistikaraamat2010\(1\).pdf](http://www.ttpa.ee/public/resources/editor/File/statistikaraamat2010(1).pdf) välja otsitud 27.04.2011.a

Hoonetulekahjude peamised tekkepõhjused on aastate võrdluses jäänud samaks. Levinuim põhjus on hooletus lahtise tulega ümberkäimisel, kokku 352 sündmust (vt joonis 3), Tallinnas 245 ja Harjumaal 107¹⁷.

Tulekahjudes hukkus 2010 aastal Tallinnas ja Harjumaal 19 inimest (vt joonis 3), 10- Tallinnas ja 9- Harjumaal.

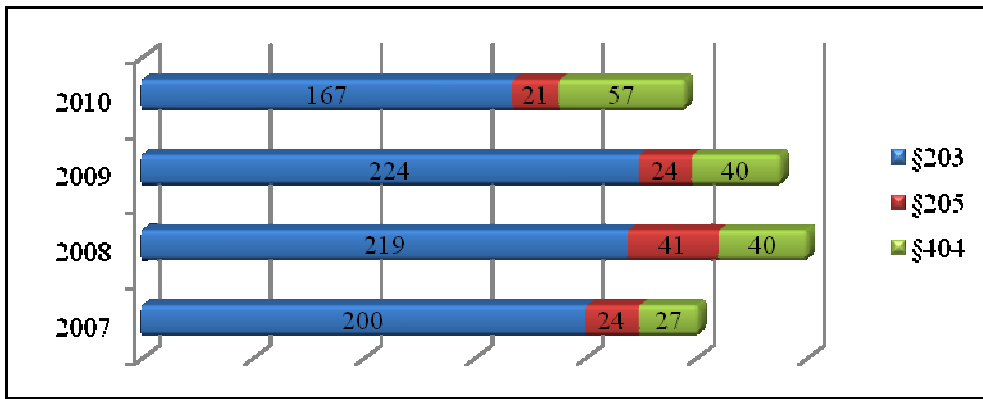
Joonis 3. Tulekahjudes hukkunud piirkonniti 2007 - 2010

Tulekahju peamine tekkepõhjus hukkunutega tulekahjusündmuste koguarvust oli 74% juhtudest hooletus lahtise tuleallika kasutamisel (sellest üheksal juhul hooletu suitsetamise ja kahel juhul küünla kasutamise tõttu).

Kui senini olid tulekahjude sündmuste puhul uurimisasutusteks Politsei- ja Piirivalveamet ning Päästeamet, siis edaspidi on uurimisasutuseks vaid Politsei- ja Piirivalveamet. Politsei algatab kriminaalmenetlust põhiliselt KarS järgmiste paragrahvide järgi §203, 204, 404 (vt joonis 4).¹⁸

¹⁷ Põhja-Eesti Päästkeskus. 2011. 2005 – 2010 Statistika. Internetiaadressilt [http://www.ttpa.ee/public/resources/editor/File/statistikaraamat2010\(1\).pdf](http://www.ttpa.ee/public/resources/editor/File/statistikaraamat2010(1).pdf) välja otsitud 27.04.2011.a

¹⁸ Politsei- ja piirivalveameti andmelao infosüsteem ALIS, andmed seisuga 18.03.2011

Joonis 4. Politsei poolt menetletud asjade arv KarS vastavate § järgi.

2. POLITSEI- JA PÄÄSTEASUTUSTE KOOSTÖÖ

Patrick Lencioni on öelnud: „Mitte raha. Mitte strateegia. Ja mitte tehnoloogia. See, mis loob tõelise konkurentsieelise, on meeskonnatöö – nii sellepärast, et see on sedavõrd võimas, kui ka sellepärast, et seda kohtab harva.”

Koostöö hõlbustab eesmärgi saavutamist. Koostöömeeskonda peaksid kuuluma inimesed, kellel on vajalikud teadmised ja oskused ühise eesmärgi saavutamiseks. Koostöö toimimiseks peaks meeskonnal olema ühine ruum ja kultuur ning sarnased vajadused, huvid ja eesmärgid, et ei tekiks konflikte. Hea koostöömeeskonna loomiseks peab selle eesotsas olema hea planeerija. Tuleb leida eesmärgid ja vahendeid, mis motiveeriks saavutama püstitatud eesmärgi. Samuti peaks looma kontrollsüsteemi, et saada ülevaadet eesmärkide saavutamise protsessi üle. Koostöömeeskonda tuleb valida sellised inimesed, kes pingutavad eesmärgi saavutamise nimel ja on näha, et nad tõesti tahavad seda. Kui inimene teeb midagi vastumeelselt, siis on ka tulemus oodatust kehvem. Tuleb tõsta ühise eesmärgi nimel tegutsevate liikmete vastutustunnet, et võetaks tööd tõsiselt ja on vaja luua tingimusi, kus peab millegi eest vastutama, see motiveerib edasi töötama. Samuti tuleb omavahel jagada igasugust informatsiooni eesmärkide saavutamise kohta, et ei tekiks valestimõistmist ja koostöö sujuks.

Politsei- ja piirivalveameti ja päästeameti vaheline koostöö tulekahju sündmusel on reguleeritud siseministri määrusega nr 7 "Politsei ning tuletõrje- ja päästeasutuste koostöö kord tulekahju, plahvatuse, tehnoloogilise avarii, radioaktiivse saastatuse ja muu õnnetuse sündmuskohal". Nimetatud määrus on jõustunud aastal 1996 ning on hetkel kehtiv. Antud määruse oluliseks puuduseks on see, et seal on kasutatud iganenud terminoloogiat, mida oleks vajalik kaasajastada. Olulisemaks, mis antud määruse juures vajab muutmist ja täpsustamist on politsei- ja päästeasutuste vahelise koostöö regulatsioon tulekahju sündmusel.

2.1. Politseiasutuse ülesanded tulekahju sündmusel.

Politseipatrulli vajaduse tulekahju sündmuskohal otsustab kohale sõitev päästetööde juht, kes teavitab sellest päästekorraldajat.

Politseiasutuse ametnike kohustused tulekahjusündmustel¹⁹:

- piirab sündmuskoha ja kindlustab selle valve
- korraldab vajaduse korral ümber liikluse
- abistab inimeste päästmisel ja evakueerimisel
- edastab informatsiooni oma korrapidamisteenistusele

Peale selle on määruse kajastatud kohustustele kaasnevad kohustused politsei ja piirivalve seaduses (PPS)²⁰:

- avalikku korda ähvardava ohu ennetamine, väljaselgitamine, tõrjumine ja avaliku korra rikkumise kõrvaldamine, kui see ülesanne ei ole muu seadusega antud muu haldusorgani pädevusse või kui pädev haldusorgan ei saa õigeaegselt seda ülesannet täita.
- süütegude menetlemine ja karistuste täideviimine seaduses sätestatud alustel ja korras

Politsei peab vajadusel tagama sündmuskoha puutumatuse, et sündmuskohta ei muudetaks ning seal olev vara ei vahetaks omanikku. Sellest tingituna kasutatakse menetluspraktikas politseipoolset sündmuskoha valvet, et tagada sündmuskoha puutumatus juhul, kui mingil põhjusel pole võimalik sündmuskoha vaatlust koheselt teostada. Lisaks saab politsei uksti pitseerida ja lukustada. Need tegevused tagavad suure tõenäosusega sündmuskoha puutumatuse ja tõhusa ning kvaliteetse menetluse. Politseiametnikel on olemas paremad võimalused kõrvalisi isikuid tulekahju sündmusel eemale hoida, neid on selleks paremini õpetatud kui päästametnikke, kelle põhiülesandeks on tulekahju sündmuse likvideerimine.

¹⁹Politsei ning tuletõrje- ja päästeasutuste koostöö kord tulekahju, plahvatuse, tehnoloogilise avarii, radioaktiivse saastatuse ja muu õnnetuse sündmuskohal. Vastu võetud Siseministri määrusega 03.05.1996, nr 7, kättesaadav Riigi Teataja kodulehelt www.riigiteataja.ee/akt/13255610 välja otsitud 27.04.2011.a

²⁰ Politsei ja piirivalve seadus, 06.05.2009, jõustunud 01.01.2010 osaliselt 01.01.2012 - RT I 2009, 26, 159 ... RT I, 22.03.2011, 11

2.2. Päästeasutuste ülesanded tulekahju sündmusel

Suur ja kaalukas osa tulekahjude sündmusel on päästemeeskondadel, kes sõidavad välja häirekeskuselt saadud väljasõidu korralduse alusel. Väljasõidul sündmusele küsib väljasõidu juht häirekeskuselt täiendavat informatsiooni sündmuskohal toimuva kohta. Sündmusega samaaegselt alustab häirekorraldaja SOS programmi täitmist.

Lähtuvalt siseministri määrusest number 7 on päästemeeskonna ülesanded järgmised:

- asub inimeste päästmisele, materiaalsete väärtuste säilitamisele ning ohu likvideerimisele;
- organiseerib sõltuvalt olukorrast gaasi-, vee-, elektri- ja teiste kommunikatsioonide sulgemise.²¹

Tulekustutus- ja päästemeeskonnal on õigus muuta sündmuskoha olustikku ainult niivõrd, kui võrd see on vältimatult vajalik inimeste ja vara päästmiseks ning ilmse ja potentsiaalse ohu likvideerimiseks. Päästetööde juht täidab pärast sündmuse lahendamist rakendusprogrammis „OPIS“ andmeväljad, mis annavad menetlejale esmase ülevaate toimunust. Rakendusprogramm „OPIS“ annab menetlejale ülevaate järgnevatest teguritest;

- sündmuse aadress,
- tuleleviku ulatus,
- tuleleviku pindala,
- suitsugaaside värvus ja levik,
- akende ja uste seisukord,
- elektri olemasolu,
- tulekustutustööd enne päästemeeskonna saabumist,
- sündmuse lühikirjeldus,
- hoonega seotud inimeste kontaktandmed, kannatanud
- päästemeeskondade tegevus,

²¹ Politsei ning tuletõrje- ja päästeasutuste koostöö kord tulekahju, plahvatuse, tehnoloogilise avari, radioaktiivse saastatuse ja muu õnnetuse sündmuskohal. Vastu võetud Siseministri määrusega 03.05.1996, nr 7, kättesaadav Riigi Teataja kodulehelt www.riigiteataja.ee/akt/13255610 välja otsitud 27.04.2011.a

- hoones asunud tuleohutuspaigaldised,
- arvatav tulekahju tekkepõhjus²²

Menetlusbüroode töökorralduse rakendusjuhise eesmärgiks on kooskõlastada ja ühtlustada Päästeameti allasutuste menetlusbüroode tegevust, mis tagaks menetlusbüroode põhiülesannete täitmise.

Menetlusbüroode põhiülesanneteks on:

- tuleohutusnõuete rikkumisega põhjustatud süütegude menetlemine seadusega ettenähtud juhtudel ja korras;
- tulekahju aset leidmist kinnitava teabe väljastamine;
- taotluse alusel haldusmenetluse läbiviimine;
- haldussunnivahendite rakendamine tagamaks haldusakti täitmist;
- tulekahjude arvestuse ja analüüsi teostamine ning sellest teavitamine;
- tuleohutusnõuete selgitamine elanikkonnale;
- tulekahju tekkepõhjuse ja -koha väljaselgitamine.

Reageerimine tulekahjusündmusele ja sellest teavitamine toimub läbi häirekeskuse andmebaasi. Häirekeskuse teade võib saabuda ka SMS-i teel. Operatiivselt võib helistada ka päästetööde juht. Reageeritakse kõikidele tulekahjusündmustele, kui on alust kahtlustada, et tulekahju on põhjustatud tuleohutusnõuete rikkumisest. Reageerimise konkreetsele tulekahjusündmusele otsustab täiendava informatsiooni saamisel menetlusbüroo juhataja või valves olev bürooametnik (edaspidi valveinspektor). Töövälisel ajal reageerimine sündmustele kaardistatakse, märgitakse reageerimise koht, ajaline kestus, sündmuskohal teostatud toimingud ja sündmuselt tagasi saabumise aeg. Alates 1. jaanuarist 2007 toimub tulekahjusündmustele reageerimine ka töövälisel ajal. Pärast tööaega asetleidvatele tulekahjusündmustele reageerimine toimub valveinspektori poolt kodusest valvest. Valveinspektor otsustab pärast täiendava informatsiooni saamist sündmuskohale väljasõidu. Valveajal reageerimise kriteeriumid sõltuvad tulekahju iseloomust, laadist, raskusastmest, toimumisajast ja sedastatavatest süüteotunnustest.²³

²² Rakendusprogramm OPIS

²³ Päästeamet 13.12.2006. Tuleohutuse järelvalveosakond. „Menetlusbüroo rakendusjuhise“

Valveinspektor on kohustatud välja sõitma järgmiste sündmuste korral²⁴:

- Tulekahjusündmused, millega oletatavalt võib kaasneda/kaasneb avalik huvi.
- Tulekahjudele, kus on hukkunud.
- Tulekahjudele, kus on vigastatud, välja arvatud meditsiinilise abi andmise korral sündmuskohal.
- Tulekahjudele, mis toimuvad järgmistel objektidel: eluhooned, laste-, õppe-, raviasutused, majutus-, kogunemishooned ning tööstushooned.
- Tulekahjudele, kus on hävinud võõras vara ning on tekitatud oluline kahju.
- Tulekahjudele, millega eeldatavalt kaasneb suur kahju.
- Tulekahjudele, kus on alust kahtlustada, et tulekahju põhjustas tuleohutusnõuete rikkumine (nt tuletööd).

Reageerimine süütamisele ja hukkunu(te)ga tulekahjusündmustele

Süütamine on omaniku tahte vastaselt omandi puutumatus rikkumine ehk ettekavatsetud/tahtlik rünne võõra vara hävitamisele, inimese elule ja tervisele ohu loomisega – seega pole isiku tahtlus suunatud tuleohutusnõuete rikkumisele. Tulekahjufaktides, kus on alust kahtlustada süütamist, osaleb päästeasutuse menetleja spetsialistina või vajadusel alustab kriminaalmenetluse.²⁵

Hukkunutega tulekahjud – KrMS § 196 järgi tuleb eristada vägivaldset ja loomulikku surma. Kui on alust oletada, et isiku surm on saanud kuriteo tagajärjel, tuleb sellest viivitamatult teatada uurimisasutusele ehk politseile või prokuratuurile.²⁶ Hukkunute puhul eeldatakse seadusest tulenevalt alati raskemat. Seega, tulekahjusündmuste puhul, kus on hukkunud inimene, tegeleb koheselt politsei ning päästeasutuse menetleja võib vajadusel osaleda spetsialistina tulekahjuasjaolude väljaselgitamiseks ning koguda andmeid arvestuse ja analüüsi jaoks.

²⁴ Päästeamet 13.12.2006. Tuleohutuse järelevalveosakond. „Menetlusbüroo rakendusjuhhis“

²⁵ Sootak, J., Pikamäe, P. 2009. Karistusseadustik: kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura, lk 1025-1026

²⁶ Kriminaalmenetluse seadustik § 196

2.3. Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi ekspertide osalemine tulekahju sündmusel.

Eesti Kohtuekspertiisi Instituut (edaspidi EKEI) on Justiitsministeeriumi hallatav riigiasutus. Instituudi tegevusvaldkond on kohtuekspertiiside ja -uuringute tegemine.

Lisaks sellele tegeleb instituut ekspertiisitegevust toetava teadus- ja arendustegevusega, korraldab koolitust ning täidab muid ekspertiisivaldkondadega seonduvaid ülesandeid²⁷:

EKEI on riiklik ekspertiisiasutus, mille eksperdid on äärmiselt oskuslikud ning oma teadmistega suureks abiks tulekahjude kohtueelsel menetlemisel.

Koostöö EKEI ekspertide, Päästeameti ja politsei vahel on üldiselt hea ning see on suuresti tingitud sellest, et inimestel, kes tulekahjusid uurivad, on huvi seda tõhusalt teha.

EKEI eksperdid osalevad sageli spetsialistidena tulekahjude sündmuskohtadel ja on abiks sündmuskoha vaatluse teostamisel. Sellest annab ülevaate (tabel 1), kus on ära toodud viimase viie aasta tulekahjudega sündmuskohtade arv ja ekspertide poolt läbi viidud ekspertiiside hulk antud ajaperioodil.

Tabel 1. EKEI ekspertide osalus tulekahjude sündmustel ja teostatud ekspertiisid.

Aasta	Ekspertiiside arv	Sündmuskohade arv
2011	12	14
2010	45	70
2009	33	72
2008	64	109
2007	91	91

Sellela ennetatakse ühtlasi olukordi, kus võib juhtuda, et ekspertiisi määramisega ollakse hiljaks jäänud ja sündmuskohalt ei saa piisavalt ainekogu uurimiseks. Ekspertiisi viibimine sündmuskohal võimaldab kokku hoida ressursse ekspertiisikuludelt kuna võib esineda

²⁷ Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi põhimäärus. Vastu võetud justiitsministri määrusega 14.12.2007, nr 51, kättesaadav Riigi Teataja kodulehelt www.riigiteataja.ee/akt/12896801?leiaKehtiv välja otsitud 28.04.2011.a

olukordi, kus ekspertiisi teostamine ei ole hädavajalik ja tulekahju asjaolud on võimalik kindlaks teha ka vaatluse käigus.

3. AMETNIKE PÄDEVUS TULEKAHJUDE MENETLEMISEL

Justiitsministeerium on valitsusasutus, kelle ülesandeks kõige muu juures on riigi õigus- ja kriminaalpoliitika kavandamine, elluviimine ning vastavate õigusaktide eelnõude ettevalmistamine ministeeriumi pädevuse kohaselt. Samuti on tal pädevus karistusõiguse üldküsimumustes, mille alla kuulub ka kriminaalmenetlus.²⁸

Sellega seoses on Justiitsministeeriumi eesmärgiks kaotada ära piiratud pädevusega uurimisasutused ja kokku koondada kriminaalasjade uurimine politseisse. See on seotud riigi sooviga hoida kokku ressursi, mis kuluks mitme menetlusasutuse peale. Sellest tulenevalt võetakse senistelt piiratud pädevusega asutustel ära edasilükkamatute menetlustoimingute tegemise õigus. Edaspidi jäävad alles ainult asutused, kelle muude kohustuste hulka kuulub põhitegevusena kriminaalasjade menetlemine.

Vaadates tagasi ajaloole selgub, et ulatuslikke ja süütamisega seotud tulekahjusid on uurinud politsei. Näitena võib siin tuua 1930-ndad aastad, kus oli tulekahjude juurdlus ja uurimine üksnes politsei ülesanne²⁹. Kuni aastani 1991 pidi riikliku tuletõrjeorgani töötaja või kustutustööde juht koheselt teavitama linna (rajooni) siseasjadeorganit, samuti prokuratuuri juhtkonda sellest, kui tähtsates riiklikes ühiskondlikes asutustes ja organisatsioonides olid tekkinud süütamise ning inimohvritega seonduvad tulekahjud, et korralda operatiivgrupi kohene väljasõit sündmuskohale.³⁰

Kindlasti on määrava osakaaluga tulekahjude sündmuskohade uurimisel seda tööd tegevate ametnike haridus. Sündmuskoha täieliku vaatluse, igakülguse ja objektiivsuse läbiviimine eeldab ametniku kõrget kvalifikatsiooni oma erialal. Seda kindlasti mitte tundes seaduslikku külge, vaid ka olles kompetentne tehnilises osas, mis kindlasti on määrav tulekahjude sündmuskoha töös.

²⁸ Justiitsministeeriumi põhimääruse kinnitamine. Vastu võetud Vabariigi Valitsuse määrusega 23.12.1996, nr 319, kättesaadav Riigi Teataja kodulehelt www.riigiteataja.ee/akt/12898206&leia Kehtiv välja otsitud 28.04.2011.a

²⁹ Eesti Üleriiklik Tuletõrje Liit. 1932. Tuletõrje teated, 4(87), lk 10

³⁰ Ambach, G. 1987. Tulekahjude kohtueelse eeluurimise meetodika. Tallinn: Valgus, lk 7

3.1. Politsei- ja päästeametnike haridus.

Sisekaitseakadeemia³¹ on Siseministeeriumi haldusala sisekaitseline rakenduskõrgkool, mis valmistab kutse-, kõrg- ja magistrihariduse tasemel ette spetsialiste laiale ringile sisejulgeolekuasutustele (sh politseile, päästealale). Võrdluse alla võetakse rakenduskõrghariduse õppekavad.

Politsei õppekava eesmärgid³²:

- kompetentsete ja teotahteliste politseitöö spetsialistide ettevalmistamine lähtudes politseiorganisatsiooni kui tellija vajadustest;
- toetada üliõpilastel magistriõppes edasiõppimiseks vajalike pädevuste omandamist.

Erialaste ainete plokis on võimalik valida kolme süvaõppesuuna vahel - piirivalve, kriminaalpolitsei või korrakaitsepolitsei moodulid. Valik toimub üliõpilase soove, õppeedukust ja tööandja vajadusi arvestades ning see märgitakse ära üliõpilase avalduses ja asutuse suunamiskirjas.

Päästeteenistuse eriala õppekava eesmärgid³³:

- luua võimalused kaasaegse päästeteenistuse rakenduskõrghariduse omandamiseks;
- toetada üliõpilastel teadmiste, oskuste ja väärtuste kujunemist, mis on vajalikud magistriõppes õpingute jätkamiseks;
- luua üliõpilastele võimalused professionaalse ja teotahtelise päästeteenistujana/ametnikuna tööle asumiseks.

Kui vaadata neid rakenduskõrghariduse õppekavu, siis puutepunk on väga väike. Mõlemad õppekavad on spetsiifilised, aga kuidas tagada uue kehtima hakkava seaduse valguses see, et tulekahjusid menetlevad politseiametnikud saaksid lisaks praktilisele oskusele ka teoreetilise teadmiste baasi?

³¹ Sisekaitseakadeemia põhimäärus. Vastu võetud Vabariigi Valitsuse määrusega 28.01.2010 nr 12, kättesaadav Riigi Teataja kodulehelt www.riigiteataja.ee/akt/13271963 välja otsitud 29.04.2011.a

³² Politseiteenistuse rakenduskõrgharidusõppe õppekava, kinnitatud Sisekaitseakadeemia nõukogu otsusega 08.02.2011 nr 1.1-6/5, kättesaadav Sisekaitseakadeemia kodulehelt www.sisekaitse.ee/public/Politseikool/Oppetoo/Politseiteenistuse_rak.korghariduse_oppekava_08.02.11.pdf välja otsitud 04.05.2011.a

³³ Päästja eriala õppekava, vastu võetud Sisekaitseakadeemia rektori käskkirjaga 06.2009, kättesaadav SKA kodulehelt www.sisekaitse.ee/public/Oppeosakond/Oppekavad/paastja_eriala.pdf välja otsitud 04.05.2011.a

Praeguse Sisekaitseakadeemia rektori Lauri Taburi mõte on, et sisejulgeolekuteenistuste vahel peaks saama liikuda, mis hetkel võimalik ei ole. Näiteks politseinikust, pääste- ja järelevalveametnikuks või vanglaametnikust politseinikuks ning vastupidi. Võrdsete vastuvõtutingimuste korral on noorel võimalik ka vabade kohtade olemasolul ühest kolledžist teise liikuda, kui ta näiteks esimese aasta järel leiab, et valitud eriala talle ei sobi.³⁴ Sisekaitseakadeemias õpitavad sisejulgeoleku erialad võiksid olla rohkem omavahel lõimitud teoreetilise poole osas. Õpetatakse ainult üldist ja spetsialiseerutakse alles tööle minnes. Kindlasti ei tohiks unustada asjaolu, et ainult praktilisel teel omandatud teadmised ei asenda teoreetilisi teadmisi.

3.1.1. Rahvusvaheline kogemus.

Selleks, et aimu saada, milliseid eriteadmisi hinnatakse ühe tulekahjude menetleja juures mujal maailmas, uuriti tulekahjude uurija kirjaliku eksami sooritamiseks vajalike teadmisi USA-s. Selle testi koostamisel on kasutatud Russell Chandleri õpikut „Fire Investigation”³⁵

Selle kohaselt peab tulekahjude menetleja omama teadmisi:

- **Tuleohutusest** - teguritest, mis kujutavad endast tuleohtu ja mis võivad olla tulekahju tekkepõhjusteks ning suurendada selle ulatust, sealhulgas tundma materjale, tingimusi, toiminguid.
- **Uurimisest** – menetluse läbiviimisest tulekahjude korral ja eriteadmisi muistritest, mis mõjutavaid tule levikut, tulekahju tekkepõhjuste ja tulekolde asukoha määramise kohta, tule liikumise rekonstrueerimisest, tekitatud kahju hindamisest ning tulekahjutõendite kogumisest ja nende talletamisest.
- **Keemiast** - tulekahju keemilisest koostisest, süttimistemperatuurist, tuleohtlike ning kergesti süttivate materjalide koostisest, leegi ja suitsu levikust ning põlemisjääkidest.
- **Menetlusest** - kohtusüsteemist ja seadusandlikust regulatsioonist, mis on seotud tulekahjudega.

³⁴ Anvelt, K. 29.03.2011. Igale politseiametnikule kolme aastaga kõrgharidus. Eesti Päevaleht, online arhiivist www.epl.ee/artikkel/595251 välja otsitud 01.05.2011.a

³⁵ Chandle, R. 2008. Fire Investigation. Internetiaadressilt www.books.google.ee/books?id=HEb145rC31AC&pg=PA1&dq=%22fire+investigator+studies%22&hl=et&ei=zPW_TfizJsOVOrDgldsE&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=2&ved=0CEoQ6AEwAQ#v=onepage&q&f=false välja otsitud 03.05.2011.a

- **Asjaajamisest** - dokumentidele esitatud vorminõuetest.
- **Avalikest suhetest** – kuidas suhelda avalikkusega, kui teemaks on tulekahjud
- **Päästeteenistuse juhtimisest** - sündmuste juhtimiste põhimõtetest.
- **Koolitusest** - tuleohutuse ennetamise võimalustest.

Genevieve Belfiglio artikkel “ Kuidas saada tulekahjude uurijaks“, selgitab peamisi põhimõtteid ja printsiipe.³⁶ Osalt politseinik, teadlane, insener - tulekahjude uurijas on ühildatud osake erinevatest ametitest. Tulekahjude uurija on see, kes peab avastama, määrama ja dokumenteerima tulekahjude tekkepõhjused ning tuvastama, millisel inimtegevuse tagajärjel on tulekahju põhjustatud. Lisaks on tulekahju uurija ülesandeks esitada kohtus usaldusväärne tunnistus, et tagada süüdimõistmine süütamises. Iga tulekahju uurimine eeldab individuaalset lähenemist - on tarvis mõelda, milliseid oskuseid konkreetse tulekahju puhul kasutada, ei ole standardset käitumismudelit.

Vanemuurija Robert Duval rõhutab ka eriteadmiste nagu mehaaniku, elektrik, ehitusinseneri kui keemiku taustaga tulekahjude uurijate olulisust. Kuna otsitakse ennekõike seda, mis on hävinud, siis peab olema võimeline seda uuesti taastama kas siis ettekujutuses või füüsiliselt (nagu asjana taasehitama vms on mõte), et teha kindlaks, millest tulekahju alguse sai. Tehniliste teadmiste olemasolu on tähtis, et teha kindlaks, kuidas tuli käitus ning mil viisil see ründas konkreetset objekti, mis annab omakorda ka teadmise, mis objektiga on tegemist.

Lõplik tõde, mis juhtumi lahendab, selgub siiski süütaja ülekuulamisel. Siinkohal näide kahest sarnasest juhtumist- kraanikausi all on prügikast, millesse keegi kallas kogemata tuhaotsi, mille tagajärjel prügikast süttis - õnnetusjuhtum. Samas analoogne olukord, kuid tuha asemel visati prügikasti põlev tikk, kindlustuspettuse eesmärgil. Mõlemad tulekahjud said alguse prügikastist. Zipper ütleb, et teeb väljakutse kõigile, kes on võimelised ütlema, millest tuli alguse sai, kuna see on ilmselgelt võimatu kindlaks teha. Hea tulekahjude uurija peab olema hea ülekuulaja, oskama inimesi lugeda ning saadud informatsiooni kõrvutada diagrammide, fotode ja raportitega, ühesõnaga teiste tulekahjul saadud tõenditega.

³⁶ Belfiglio, G. 2009. How To Become A Fire Investigator. Internetaadressilt www.interfire.org/features/become_fire_investigator.asp välja otsitud 17.04.2011.a

Kuna tulekahjude uurimisel tuleb järgida protsessireegleid tõendite kogumisel, otsimisel ja võtmisel, ülekuulamistel ning kohtus ütluste andmisel. Politsei- või kriminaalõigusalased teadmised oleksid tugevasti abiks.

4. EMPIIRILISE UURIMUSE METOODIKA JA VALIM

4.1. Dokumendianalüüs

Dokumendi analüüsi aluseks võeti Kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse seletuskiri.

Riigikogus algatati kriminaalmenetluse seaduse muutmise 19.10.2009. Eelnõu on välja töötatud Justiitsministeeriumi algatusel, et teha seadustes 1. juulil 2004 jõustunud kriminaalmenetluse seadustiku alternatiivsete menetlusliikide efektiivsemaks toimimiseks³⁷. Seaduse muutmise mõtte on tagada parem, kvaliteetsem uurimine ja efektiivsem ressursijaotus riigiasutustes. Kõnealuse muudatusettepaneku formuleerumusele eelnes põhjalik kaalumine, kus arvestati nii asjaomaste ministeeriumide kui ka ametkondade arvamusi³⁸. Avaldatud 23.02.2011 Riigi Teatajas. Seaduse muudatus jõustub 01.09.2011.

Autor analüüsis kriminaalmenetluse seaduse neid muudatusi, mis käsitlevad §31 muudatusi, ning sellest tulenevalt ka § 212 muudatus. Seletuskirjas on välja toodud, millistel asutustel peavad olema esmaste menetlustoimingute tegemise õigus ja millistel mitte. Käesolevas lõputöös käsitletakse ainult Päästeametilt esmaste menetlustoimingute äravõtmist.

³⁷ Kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse seletuskiri. Riigikogu lehelt www.riigikogu.ee/?page=en_vaade&op=ems&eid=793874&u=20101019090548 välja otsitud 20.04.2011.a

³⁸ Kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse seletuskiri. Riigikogu lehelt www.riigikogu.ee/?page=en_vaade&op=ems&eid=793874&u=20101019090548 välja otsitud 20.04.2011.a

4.2. Intervjuud ja intervjuude valim

Lõputöö raames viidi läbi viis intervjuud, millest 2 tehtud suuliselt ja 3 spetsialisti/ ametnikku vastas küsimustele e-posti teel. Intervjuu läbiviimise vorm valiti kokkuleppel intervjuueeritavatega. Intervjuueeritavatele esitatud küsimuse lisas 1.

KrMS §31 muudatuse osas küsiti arvamust Põhja Prefektuuri tulekahju grupi juhilt. Autor pidas vajalikuks viia läbi intervjuu just temaga, kuna Põhja Prefektuuris alates 2007 aastast tulekahjude menetluses toimunud töökorralduse kohaselt alustas nende tulekahjude puhul, millel esinesid kuriteotunnused kriminaalmenetlust Politsei- ja piirivalveamet, mitte Päästeamet. Suuliselt läbiviidud intervjuu toimumiskohaks oli intervjuueeritava tööruum Põhja Prefektuuris ning see toimus 05.03.2011

Hinnangut muutuva seaduse kohta küsiti ka Põhja-Eesti Päästkeskuse menetlusbüroo juhilt. Intervjuu viidi läbi suulise vestlusena 04.02.2011.a Põhja Eesti Päästkeskuses.

Samuti intervjuueeriti praegust Harju maakohtu kohtuniku, kes oma eelmises ametis prokurörina tegeles tulekahjude sündmustega ning oli üks initsiaatoritest loomaks Põhja Prefektuuri eraldi gruppi tulekahjude kohtueelseks menetluseks. Autor soovis teada selle grupi loomise eesmärki ja vajalikkust. Intervjuu küsimused esitati kirjalikult ja saadi ka samalaadselt vastused 23.03.2011.a.

Lõputöö käigus küsitleti ka kahte tulekahjude ekspertiisidega tegelevat EKEI eksperti Küsimused esitati neile e-posti teel 05.04.2011 ja saadi samalaadselt ka vastused.

5. TULEKAHJUDE MENETLEMIST PUUDUTAVATE KRIMINAALMENETLUSSEADUSTIKU MUUDATUSTE POSITIIVNE JA NEGATIIVNE KÜLG

01.09.2011.a kehtima hakkava kriminaalmenetlusseadustiku paragrahv 31 muudatuste kohaselt võetakse Päästeametilt esmaste menetlustoimingute tegemise õigus.

Seaduse muutmise eelnõu koostamisel küsiti seadusemuudatust puudutavate asutuste arvamust. Kuna lõputöö käsitleb Päästeametilt esmaste menetlustoimingute äravõtmist, siis toob autor välja need argumendid, miks peaks Päästeametil säilima esmaste uurimistoimingute tegemise õigus. Päästeamet on üldjuhul esimene reageerija – päästeametnikud on alati esimesena sündmuskohal, just nemad teevad esmased fotod ja fikseerivad olukorra. Intervjuus PEPK menetlusbüroo juhiga selgus, et varem esines olukordi, kus politseiametnik, kes hakkas sündmust uurima, ei olnud ise sündmuskohal viibinudki, mille tõttu tal polnud teada vajalikku infot ja ettekujutust sündmuskohast. Politseiametnik tugines ainult päästeametniku poolt koostatud toimikule, milles on pööratud tähelepanu eelkõige tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamisele ja jäetud tähelepanuta muud olulised faktorid sündmuskohal ning politseiametnik ei pruugi neist teadagi saada. Samuti ei ole politseiametnike eriteadmiste tase nii heal järjel, et tulekahjumärke lugeda ja fikseerida selliselt, et päästeasutust ei oleks tarvis kaasata. Otsene huvi on vaid päästeametnikel, see tähendab seda, et tulekahju sündmused pole olnud politsei prioriteet, palju prioriteetsemad on näiteks varavastased ja isikuvastased kuriteod.

Päästeametilt tulekahjude esmaste menetlustoimingute tegemise ära võtmine kaotaks segadust tekitanud kattuva pädevuse probleemi. Tulekahjude uurimisega tegeleks ainult üks asutus, milleks on antud juhul Politsei- ja piirivalveamet. Päästeameti isikkoosseis ei ole omandanud piisavat pädevust sellise kvaliteediga menetlustoimingute läbiviimiseks, mis tagaks selle igakülgse nõuetekohase vormistuse.

Prokuratuuri, kui tõendite kvaliteedi eest vastutava ning kohtumenetluses tõendeid kasutava institutsiooni hinnang loetletud asutuste poolt kriminaalmenetluse seadustiku alusel tehtud toimingute kvaliteedile oli kriitiline. Ilmnes, et praktikas tõi see tihti kaasa

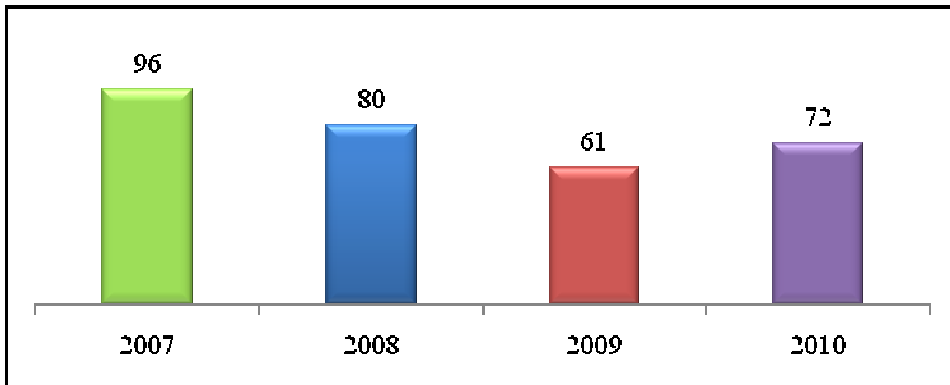
vajaduse teha esmased uurimistoimingud hiljem politsei, kui põhjaliku menetlusalase väljaõppega asutuse poolt „ümbär“. Tõendiväärtusega andmete vormistamist tõendikõlblikuks hilisemas menetlusetapis ei saa aga pidada eesmärgipäraseks käitumiseks, kui sama tõend oleks võimalik luua operatiivselt ja värskel kujul. Lisaks on tendents „vigade parandusele“ sama kriminaalasja raames näide ebatõhusast ressursikasutusest³⁹. Sama tuli ka välja intervjuust, mis on läbiviidud kohtunikuga. Tema sõnade kohaselt oli neis kriminaalrajade menetlused venima jäänud, sisuline uurimise pool oli nõrk.

Päästeametil puudub õigus teostada olulisi menetlustoiminguid nagu jälitustegevus, lisaks puuduvad erivahendid ja erivahendite kasutamise õigus. See on oluline näiteks sellisel juhul kui on vaja isik sündmuskohal kinni pidada ja kasutada näiteks käeraudu. Samuti puudub päästjatel võimalus isikute konvoeerimiseks ja tagaotsimiseks. Puuduvad tugistruktuurid uurijale vajaliku lisainfo hankimiseks, mis aga on politseil olemas. Näitena võib tuua intervjuu käigus saadud juhtumi. Tulekahjusündmuse toimumiskohaks Rakvere linn, kus tulekahjus hävis maja, mille põlemise käigus hukkus kaks inimest. Sündmuskohal olid nii Päästeamet, kui ka politseiuurija. Sama päeva öösel oli põlenud Tallinnas auto, mille puhul kahtlustati süütamist. Uurimise tulemusena selgus, et kannatanud Tallinna autopõlengul ja Rakvere majapõlengul olid omavahel seotud. Algselt polnud plaanis Rakvere tulekahju puhul alustada kriminaalmenetlust, kuna politseipoolse uurija arvamuse kohaselt oli tegemist õnnetusjuhtumiga ja menetlust oleks pidanud alustama Päästeamet. Sellest tulenevalt oleks Päästeameti poolne menetleja pidanud tegema esmased menetlustoimingud ja alles hiljem materjalid üle andnud politseile, süütamise selgumisega seonduvalt. Sellega oleks kaasnenud lubamatult suur ajakulu ja süüdlase väljaselgitamine kogutud materjalide põhjal oleks raskendatud. Sündmuskoht oleks suure tõenäosusega hävinenud, ära koristatud ja tunnistajaid, kes oleks sündmust vahetult mäletanud, oleks viivisega otsima hakatud. Vahetu sündmuse pealtnägemine ja ütluste andmine oleks andnud paremaid tulemusi uurimise huvides. Politseipoolne menetleja alustas kriminaalasja ja lõpptulemusena oli pärast koostööd jälitusametnikega, mõni päev hiljem süüdlased käes.⁴⁰

³⁹ Kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse seletuskiri. Riigikogu lehel www.riigikogu.ee/?page=en_vaade&op=ems&eid=793874&u=20101019090548 välja otsitud 20.04.2011.a

⁴⁰ Intervjuu politseiametnikuga Põhja Prefektuuri üldkuritegude talitusest

Päästeameti poolt alustatud kriminaalmenetluste arv ei ole ka niivõrd suur, et kui need (vt joonis 5) anda täielikult üle Politsei- ja Piirivalveametile, siis ei suurene märgatavalt ka politseiametnike töökoormus. Seda enam, et joonis kajastab üle terve Eesti alustatud kriminaalasju.

Joonis 5. Päästkeskuste alustatud kriminaalasjade üldarvud 2007- 2010

Toimub pidev üleminek menetlusandmete digitaliseerimisele. See toob endaga kaasa kõrgemaid kulutusi isikuandmete kaitsele ja informatsiooni turbele, mida on vaja tagada iga menetleja töökohas. See ei ole seotud ainult menetlejale õiguste andmisega andmebaasi kasutamiseks, mis toob kaasa infotehnoloogia kulud, vaid tuleb tagada delikaatsete andmete kättesaadamatus kolmandatele isikutele. Lisaks tuleb delikaatsete isikuandmete töötlemine registreerida andmekaitse inspeksioonis⁴¹, mis tähendab, et pidevalt tuleb täita nende poolt esitatud turvanõuded ja need ei ole piiritletud ainult infotehnoloogiliste kulutustega.

Vastavalt KrMS §212 lõigetes 1 ja 2 sätestatule, on üldpädevad asutused politseiasutus ja Kaitsepolitseiamet, kes võivad oma pädevuse piires menetleda algusest lõpuni kõiki kuritegusid. Riik on politseiasutusele andnud kohustuse ja pädevuse läbi viia kriminaalmenetlust, viies sellega ellu seaduste täitmise kontrolli.

Politseil on olemas menetlusalane erialane väljaõpe, oskused, vahendid ja võimalused tagada kriminaalmenetluse tõhus läbiviimine, mistõttu eriväljaõpeteks vajadus puudub. Samuti on hea, kui kõik menetlemise etapid on Politsei- ja Piirivalveameti uurijate käes, kuna see tagab operatiivse tegutsemisvõime ja kiire reageerimise, vajadusel kinni pidada kahtlustatavaid ning määrata tulekahjuekspertiise. Intervjuust EKEI eksperdiga tuleneb

⁴¹ Isikuandmete kaitse seadus, 15.02.2007, jõustunud 01.01.2008 - RT I 2007, 24, 127 ... RT I, 30.12.2010, 11, § 31

ekspertiiside määramise vajadus otseselt menetlusest ja olemasolevast ressursist⁴². Kui materjalid saab kätte alles siis, kui päästeametnik on jõudnud järelduseni, et tegemist on kuriteoga võib olla lootusetult hilja.⁴³

Intervjuu prokuröriaga andis ka vastuse küsimusele, et miks loodi Põhja Prefektuuris tulekahjude menetlemiseks täiesti eraldi grupp. Varasemalt olid tulekahjude materjalid erinevate uurijate käes, kes erinesid nii taseme, kui ka koormatuse poolest. Eraldi grupi loomine on praeguseks ajaks ennast juba õigustanud⁴⁴.

Päästeametnikud ja politseiametnikud on väga head spetsialistid, kuid olukord, kus erinevate elukutsete esindajatest üks teeb sündmuskoha vaatluse ning teine ülekuulamised, on topelttöö. Olulised küsimused, mis uurimise käiku mõjutavad, võivad jääda tähelepanuta. Samuti on politsei igakülgse ja objektiivse uurimise jaoks oluline, et sündmuskoht säiliks vahetu ja puutumatusena.

⁴² Intervjuu EKEI tulekahjudeekspertidega

⁴³ Intervjuu politseiametnikuga Põhja Prefektuuri üldkuritegude talitusest

⁴⁴ Intervjuu Harju maakohtu kohtunikuga.

KOKKUVÕTE

Päästeameti kui piiratud menetluspädevusega asutuse põhitegevuseks ei ole kohtueelne menetlemine, vaid tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamine.

Lõputöös tõstatud probleem: tulekahju sündmuskohal olev politseiametnik on pädev viima läbi erinevaid menetlustoiminguid, kuid kuna tal puuduvad erialased teadmised tulekahjude olemusest peab päästeametnik osalema tulekahju sündmusel spetsialistina - sai kinnitust. Politseiametnikel puuduvad teadmised tulekahjude olemusest ning tulekahjude märkide lugemisest.

Lõputöö analüüsi näitas ka seda, et päästeametnikud ja politseiametnikud on väga head spetsialistid, kuid olukord, kus erinevate elukutsete esindajatest üks teeb sündmuskoha vaatluse sündmuskohal ning teine näiteks ülekuulamised, on topelttöö.

Lõputöös püstitatud eesmärk leidis kinnitust, et positiivsed küljed on kaalukamad kui töös välja toodud negatiivsed põhjendused, mis on lahendatavad. Samuti on see sobivaim lahendus mõlemale osapoolele- tööjaotus oleks konkreetselt määratletud, kaoks topelpädevuse küsimus ning see tagaks ühtse tulekahjude kohtueelse menetlemise korra. Politseiametnik saab teostada menetlustoiminguid ja päästeametnik saab põhjalikult tegeleda tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamisega.

Tõstatatud uurimisküsimused said vastused. Selgus, et politseiametnike roll tulekahjude sündmusel on tegeleda menetlustoimingutega ja päästeametnike osa on anda vajalikku informatsiooni tulekahjude tekkepõhjuste kohta. Päästeametnike osalemine tulekahju sündmustel spetsialistina on menetluse läbiviimisele otstarbekam, kuna siis ei pea nad tegelema menetlustoimingute läbiviimisega ja saavad keskenduda tulekahju kustutamisele.

Lõputöö kirjutamiseks seatud uurimisülesanded said täidetud. Autor töötas läbi „Kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse seletuskirja“ ning võrdles seda 01.09.2011 kehtima hakkava KrMS redaktsiooniga. Lõputöö käigus viidi läbi intervjuud asjasse puutuvate asutuste ametnikega ning analüüsiti küsitletud ametnike arvamusi.

Antud seadusemuudatuse sisseviimiseks mängis suurt rolli Põhja Prefektuuri eeskujutulekahjude eeluurimisel. Vestlus nii Põhja-Eesti Pääsekeskuse menetlusbüroo juhi kui intervjuu politseiametnikuga Põhja Prefektuuri kriminaalbüroo üldkuritegude talitusest, andis kinnitust, et antud muudatuse sisseviimine on äärmisel vajalik ja kasulik eelkõige seetõttu, et konkretiseerub seni palju segadus külvanud pädevusküsimus.

Nii politseinikud kui päästeametnikud on saanud vastava erialase väljaõppe. Politseinikud ei ole pädevad tulekahjude tekkepõhjuste väljaselgitajad, samavõrd ei ole päästeametnikud spetsialiseerunud kohtueelsele menetlusele. Seni valitsenud segadus sellega, kes peaks alustama menetlust, paraku ei taga vähimalgi määral eeluurimise täielikku, objektiivset ega igakülget teostamist. Autori ei kahtle selles, et päästeametnikud on pädevad osalema tulekahjude eeluurimisel erialaspetsialistidena ja politseinikud teostama esmaseid menetlustoiminguid.

Lisaks pädevusküsimusele, saab lahenduse ka seni üsna problemaatiline olukord tulekahjuekspertiisi määramisega. Päästeamet ei ole üldpädev menetlusasutus, mistõttu puudus õigus ekspertiiside määramiseks. Kuna tulekahju kohtueelne menetlemine on äärmiselt komplitseeritud ning tulekahju sündmuskoht muutuv, tuleb sündmuskohale kaasata võimalikult kiiresti ekspert. Ekspertiisi kaasamisega viivitamine võib oluliselt ohustada edasise menetluse käiku ning süüdlase tabamist.

SUMMARY

Title: Police and Border Guard Board in a pre-trial fire proceeding.

This graduation thesis has been written in Estonian, consisting of 40 pages. There are references to 27 sources which were consulted for writing the thesis.

In this thesis the pre-trial fire proceeding has been studied and the change of criminal produce codification § 31 which takes away the rights for pre-trial investigation from the Estonian Rescue Service has been analyzed.

Due to this change of law, the Estonian Rescue Service will take part in the fire investigation as specialists and the pre-trial fire investigation will be carried out by Police and Border Guard Board.

This change is important because it will abolish the double- jurisdiction problem, also police officer's and rescue officer's job assignments in pre-trial fire investigation will be defined more accurately.

The purpose of the thesis is to find out what are the positive and negative aspects of taking away the rights for pre-trial fire investigation from the Estonian Rescue Service and is it judicious to give the right for pre-trial investigation over to the Police and Border Guard Board.

In this thesis the author has combined the qualitative research method – interviews, and the quantitative analytical method for analyzing the official statistics of the Estonian Rescue Service.

The analysis of the research led to the following conclusion - taking away the rights for pre-trial fire investigation from the Estonian Rescue Service, is reasoned.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

- Ambach, G. 1987. Tulekahjude kohtueelse eeluurimise metoodika. Tallinn: Valgus
- Anvelt, K. 29.03.2011. Igale politseiametnikule kolme aastaga kõrgharidus. Eesti Päevaleht, online arhiivist www.epl.ee/artikkel/595251 välja otsitud 01.05.2011.a
- Bacmann, T. 2003 Psühhonoomia juriidilises kontekstis: tutvustavad loengud. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus
- Belfiglio, G. 2009. How To Become A Fire Investigator. Internetiaadressilt www.interfire.org/features/become_fire_investigator.asp välja otsitud 17.04.2011.a
- Chandle, R. 2008. Fire Investigation. Internetiaadressilt www.books.google.ee/books?id=HEb145rC31AC&pg=PA1&dq=%22fire+investigator+studied%22&hl=et&ei=zPW_TfizJsOVOrDgldsE&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=2&ved=0CEoQ6AEwAQ#v=onepage&q&f=false välja otsitud 03.05.2011.a
- Eesti Kohtueksperitiisi Instituudi põhimäärus. Vastu võetud justiitsministri määrusega 14.12.2007, nr 51, kättesaadav Riigi Teataja kodulehelt www.riigiteataja.ee/akt/12896801?leiaKehtiv välja otsitud 28.04.2011.a
- Eesti Vabariigi põhiseadus 28.06.1992, jõustunud 03.07.1992 - RT 1992, 26, 349...RT I 2007, 43, 311
- Eesti Üleriiklik Tuletõrje Liit. 1932. Tuletõrje teated, 4(87).
- Isikuandmete kaitse seadus, 15.02.2007, jõustunud 01.01.2008 - RT I 2007, 24, 127 ... RT I, 30.12.2010, 11
- Jokinen, A. 2005. Rikos jää tekijän mieleen: muistijälkitesti rikostutkimenetelmänä. Helsinki: Poliisiammatikorkeakoulu
- Justiitsministeeriumi põhimääruse kinnitamine. Vastu võetud Vabariigi Valitsuse määrusega 23.12.1996, nr 319, kättesaadav Riigi Teataja kodulehelt www.riigiteataja.ee/akt/12898206&leiaKehtiv välja otsitud 28.04.2011.a

Kaljumäe, K. 2010. 2010 Tulekahjudes hukkunute statistika ja analüüs. Internetiaadressilt <http://suitsuandurid.ee/et/KKK/uuringud-ja-statistika> välja otsitud 20.04.2011.a

Karistusseadustiku rakendamise seadus, 12.06.2002, jõustunud 01.09.2002 - RT I 2002, 56, 350

Kergandberg, E. 2004. Kriminaalmenetlus. Tallinn: Sisekaitseakadeemia

Kriminaalmenetluse seadustik, 12.02.2003, jõustunud 01.07.2004 - RT I 2003, 27, 166 ... RT I, 23.02.2011, 45

Kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse seletuskiri. Riigikogu lehelt www.riigikogu.ee/?page=en_vaade&op=ems&eid=793874&u=20101019090548 välja otsitud 20.04.2011.a

Politsei ja piirivalve seadus, 06.05.2009, jõustunud 01.01.2010 osaliselt 01.01.2012 - RT I 2009, 26, 159 ... RT I, 22.03.2011, 11

Politsei- ja piirivalveameti andmelao infosüsteem ALIS, andmed seisuga 18.03.2011

Politsei ning tuletõrje- ja päästeasutuste koostöö kord tulekahju, plahvatuse, tehnoloogilise avarii, radioaktiivse saastatuse ja muu õnnetuse sündmuskohal. Vastu võetud Siseministri määrusega 03.05.1996, nr 7, kättesaadav Riigi Teataja kodulehelt www.riigiteataja.ee/akt/13255610 välja otsitud 27.04.2011.a

Politseiteenistuse rakenduskõrgharidusõppe õppekava, kinnitatud Sisekaitseakadeemia nõukogu otsusega 08.02.2011 nr 1.1-6/5, kättesaadav Sisekaitseakadeemia kodulehelt www.sisekaitse.ee/public/Politseikool/Oppetoo/Politseiteenistuse_rak.korghariduse_oppekaava_08.02.11.pdf välja otsitud 04.05.2011.a

Põhja-Eesti Päästekeskus. 2011. 2005 – 2010 Statistika. Internetiaadressilt [http://www.ttpa.ee/public/resources/editor/File/statistikaraamat2010\(1\).pdf](http://www.ttpa.ee/public/resources/editor/File/statistikaraamat2010(1).pdf) välja otsitud 27.04.2011.a

Päästeamet. 13.12.2006. Tuleohutuse järelvalveosakond. „Menetlusbüroo rakendusjuhis“

Päästja eriala õppekava, vastu võetud Sisekaitseakadeemia rektori käskkirjaga 06.2009, kättesaadav Sisekaitseakadeemia kodulehelt www.sisekaitse.ee/public/Oppeosakond/Oppekavad/paastja_eriala.pdf välja otsitud 04.05.2011.a

Rakendusprogramm OPIS

Sisekaitseakadeemia põhimäärus. Vastu võetud Vabariigi Valitsuse määrusega 28.01.2010 nr 12, kättesaadav Riigi Teataja kodulehelt www.riigiteataja.ee/akt/13271963 välja otsitud 29.04.2011.a

Sootak, J., Pikamäe, P. 2009. Karistusseadustik: kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura Tuleohutuse üldnõuded. Vastu võetud siseministri määrusega 08.09.2000, nr 55, kättesaadav Riigi Teataja kodulehelt www.riigiteataja.ee/akt/83361 välja otsitud 20.04.2011.a

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Joonis 1. Kriminaalmenetluse alustamine ja selle edasine kulgemine	11
Joonis 2. Tulekahjud ja neis hukkunud Eesti 2007-2010	15
Joonis 3. Tulekahjudes hukkunud piirkonniti 2007 - 2010	16
Joonis 4. Politsei poolt menetletud asjade arv KarS vastavate § järgi.	17
Joonis 5. Päästkeskuste alustatud kriminaalasjade üldarvud 2007- 2010.....	34
Tabel 1. EKEI ekspertide osalus tulekahjude sündmustel ja teostatud ekspertiisid.....	23

LISA 1. INTERVJUUDE KÜSIMUSED

Küsimused Põhja Prefektuuri tulekahjude uurimisgrupi juhile:

"Kui tulekahjude kohtueelne menetlemine antakse üle Politsei-ja

Piirivalveametile, millised on selle muudatuse tagajärjed?

Mida see endaga kaasa toob?"

Küsimused Põhja-Eesti Päästkeskuse menetlusbüroo juhile:

"Millised muutused ootavad ees tulekahjude menetlemise korda

Päästeameti seisukohast vaadatuna? Kas on otstarbekam, et Politsei-ja

Piirivalveamet hakkab tulekahjusid menetlema algusest kuni lõpuni?"

Küsimus Harju Maakohtu kohtunikule:

"Mis ajendas Teid mõttele luua Põhja Prefektuuri eraldi tulekahjude

kohtueelse menetlusega tegelev grupp. Mida see muutis?"

Küsimused EKEI ekspertidele:

"Milliste põhimõtete alusel Te sündmuskohtadel käite? Kuidas Te hindate

koostööd EKEI, Päästeameti ja Politsei vahel? Millistel juhtudel

kasutatakse koera tulekahjude sündmuskohtadel?"